

Community Development Effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization

Worawat Danmuang¹ and Phrakrusoponkittbundit²

Received: January 05, 2023

Revised: October 23, 2023

Accepted: October 24, 2023

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the level of community development effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization; 2) to study the relationship between Iddhipada 4 and the community development effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization; and 3) to study the problems, obstacles, and suggestions regarding the community development effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization. This research was a mixed-methods research. For quantitative research, a questionnaire with a reliability of .891 was distributed to a sample group, which was people living in Mueang Phrae District, Phrae Province, in 3 subdistricts: Mae Lai Subdistrict, Rong Fong Subdistrict, and Nam Cham Subdistrict, totaling 400 people. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Correlation Coefficient. Qualitative research used in-depth interviews with 9 key informants using content analysis techniques with context. The research results found

¹ Phrae Provincial Administrative Organization

² Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: worawatdanmuang@gmail.com, Tel. 088-1411361

that 1) the level of community development effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization found that Iddhipada 4 was overall at a high level ($\bar{x}$ = 3.71). As for the level of community development effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization in the 5 aspects of political science, the average value of all aspects was overall at a high level ($\bar{x}$ = 3.87); 2) the relationship between Iddhipada 4 and the community development effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization was positively related at a fairly high level ($r=.782^{**}$); 3) the problems, obstacles, and suggestions for community development effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization found that there were too few personnel to listen to the real problems and obstacles of the community. There were too few channels for the public to express their opinions, which affected the development to increase the community development effectiveness of Phrae Provincial Administrative Organization, both internal and external factors of the organization to know the operation to increase the efficiency of the provincial administrative organization better. Local government personnel should integrate general theoretical principles with Buddhist principles in their operations and lead to development to increase the effectiveness of their operations in a truly developmental way to support them to be tangible and apply them in the context of other areas.

Keywords: Effectiveness, Community Development, Phrae Provincial Administrative Organization

ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

วรวัฒน์ แดนเหมือง¹ และพระครูโสภณกิตติบัณฑิต²

Received: January 05, 2023

Revised: October 23, 2023

Accepted: October 24, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ และ 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .891 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่หย่าย ตำบลร่องฟอง ตำบลน้ำคำ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ พบว่า โดยภาพรวมหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) ส่วนระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ด้านรัฐศาสตร์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .782^{**}$) และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร

¹ องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Corresponding author, e-mail: worawatdanmuang@gmail.com, Tel. 088-1411361

ส่วนจังหวัดแพร่ พบว่า มีบุคลากรน้อยเกินไปในการเข้าไปปรับปรุงปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของชุมชน ช่องทางในการให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นน้อยเกินไป มีผลต่อการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ทั้งปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยภายนอกองค์กรเพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ดียิ่งขึ้นบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบูรณาการหลักทฤษฎีทั่วไประบุกับหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติงานขององค์กรและนำไปสู่การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างแท้จริงเชิงการพัฒนาเพื่อสนับสนุนให้เกิดเป็นรูปธรรมและประยุกต์ใช้ในบริบทของพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การพัฒนาชุมชน, องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังเผชิญหน้ากับการท้าทายของการเปลี่ยนแปลงบริบทสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความซับซ้อนและพลวัตสูง สิ่งแวดล้อมสำคัญที่มีผลกระทบกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ประชาชน กฎหมายและรัฐบาล กล่าวได้ว่า ประชาชนในยุคโลกาภิวัตน์มีการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารและมีความตื่นตัวทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าในอดีต ส่งผลให้มีความคาดหวังและความต้องการต่อผู้บริหารท้องถิ่นมากขึ้นด้วย ลักษณะความคาดหวังและความต้องการของประชาชนมีความหลากหลายตามทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อของแต่ละกลุ่มยังมีความเป็นเมืองมากเท่าไร ความคาดหวังและความต้องการยิ่งมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งกลายเป็นแรงกดดันในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้ภาวะเช่นนี้การบริหารงานเพื่อตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของแต่ละกลุ่ม จึงเป็นงานที่ท้าทายเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสิ่งที่กระทบกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกประการ คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและเนื้อหาของกฎหมาย การกระจายอำนาจที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดแผนและโครงการพัฒนาท้องถิ่น การตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและการรับโอนภารกิจจากหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคแล้วแต่ทำให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นระบบราชการเป็นกลไกสำคัญที่นำนโยบายของรัฐไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล ในระยะที่ผ่านมาระบบราชการไทยได้มีการ

เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัย มีการปฏิรูประบบบริหารราชการหลายครั้งเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเปลี่ยนแปลงจากเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวคือ ด้านเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจดั้งเดิมที่พึ่งพาการเกษตรสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรมด้านสังคมมีประชากรเพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาด้านการบริการสาธารณะและปัญหาสังคมด้านการเมืองได้มีการปฏิรูปการเมืองและประกาศให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการบริหารมุ่งเน้นการใช้หลักธรรมาภิบาล

การพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ เน้นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ได้ดำเนินการกำหนดนโยบายการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) แผนยุทธศาสตร์จังหวัดแพร่มีพื้นที่พัฒนาครอบคลุมทั้งจังหวัดแพร่ มีทรัพยากรการบริหารอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน งบประมาณ ในการพัฒนาที่รัฐบาลอุดหนุนให้และที่ได้จากการจัดเก็บภาษี วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนจำนวนมากที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ สามารถดำเนินการพัฒนาตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุถึงการมีสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่ดี เจริญก้าวหน้า ประชาชนในจังหวัดแพร่มีความอยู่ดีกินดี

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ (2565) ได้ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ด้านการพัฒนาระบบสาธารณสุขโรค และด้านการศึกษา เป็นต้น โดยมีเป้าประสงค์ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าในหลายๆ รูปแบบทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย จัดการแข่งขันกีฬาและส่งเสริมการกีฬา การออกกำลังกายและการสาธารณสุขส่งเสริมการลงทุน และการประกอบอาชีพของประชาชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมศักยภาพและคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งเสริมกิจกรรมของศาสนา บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ จากการดำเนินกิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้วางไว้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ นับเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง

ในเรื่องดังกล่าวจนได้รับรางวัลต่าง ๆ เช่น รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการที่ดี รางวัลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ระดับ AA)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สามารถคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.891 ซึ่งมีตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และตัวแปรตาม คือ หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งคำนวณได้มาจากประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่หล่าย ตำบลร่องพอง ตำบลน้ำคำ ทั้งหมดจำนวน 9,878 คน ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended

Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด ตามลำดับความสำคัญ

2. การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product -moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน เนื่องจากระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรภาค และสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ $+1$ แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงแต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการความสัมพันธ์กันในระดับน้อยหรือไม่มีเลย

การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 รูป/คน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 2) กลุ่มผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ จำนวน 1 คน 3) กลุ่มผู้บริหารระดับปฏิบัติการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ จำนวน 3 คน 4) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 1 คน 5) กลุ่มประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน โดยผู้วิจัยกำหนดแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการผลิต ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.44) ด้านประสิทธิภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.57) ด้านความพึงพอใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.54) ด้านการ

ปรับเปลี่ยน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.50) ด้านการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.46)

2. ระดับระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ได้แก่ หลักอทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.53) ด้านวิริยะ (ความพากเพียร) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.54) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.47) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.65)

3. ปัญหา อุปสรรค ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ พบว่า มีบุคคลากรน้อยเกินไปในการเข้าไปรับฟังปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของชุมชน การขาดแคลนบุคคลากรที่จะให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนทำให้ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาชุมชน มีช่องทางในการให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นน้อยเกินไป มีการจัดสรรงบประมาณไปยังในแต่ละชุมชนยังไม่ทั่วถึง การขาดการประชาสัมพันธ์หรือประชาสัมพันธ์น้อยเกินไปทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วม รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานน้อยเกินไป ข้อเสนอแนะ พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ต้องนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติเพื่อรองรับนโยบายของผู้บริหารและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแผนยุทธศาสตร์ เพื่อแก้ไขปัญหาขององค์กรและประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และองค์กรมีการนำข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และองค์กรมีการนำข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ควรจัดระบบการติดตามและประเมินผลที่มีคุณภาพ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเห็นความสำคัญของการติดตามและประเมินผล แล้วนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน ด้านการพัฒนาผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มุ่งเน้นที่ การเปิดโอกาสให้ประชาชน กลุ่มองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนัชร พรหมมเสนา (2564) พบว่า ระดับประสิทธิผล 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน ด้านการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการพัฒนาองค์กรอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้นำมีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ใช้สติปัญญา ภาวะผู้นำที่ดีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากร และการบริหารองค์กรดำเนินและเกิดประโยชน์สูงสุด ด้านการผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่สามารถที่จะกำหนดแผนพัฒนาชุมชนได้ตรงต่อความต้องการของชุมชน และดำเนินงานตามแผนได้บรรลุตามแผนที่ได้วางไว้ ประสิทธิผลการบริหารชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่เกิดจาก ด้านการผลิต เป็นอันดับที่ 3 แสดงให้เห็นว่าในแสดงให้ เห็นว่าการบริหารงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้นต้องมีการตรวจสอบการนำแผนงานไปปฏิบัติ มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานและนำผลมาปรับปรุงการปฏิบัติงานใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา ทัดตานนท์ (2563) พบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อองค์กรเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความรู้ความสามารถ วิสัยทัศน์กว้างไกล มองไกล มองรอบด้าน มีประสบการณ์ในการทำงาน มีทักษะในการ บริหารงาน มุ่งมั่นที่จะให้งานประสบผลสำเร็จ มีคุณธรรมจริยธรรม มีการกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ด้านประสิทธิภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลการบริหารชุมชนขององค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดแพร่ จะมีประสิทธิภาพสูงสุดได้ก็ต้องโดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่าพุทธบูรณาการคือ หลักอริยบท 4 เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารได้ เมื่อมีความรู้แล้วก็ต้องนำความรู้ไปสู่การบริหารและในการบริหารนั้นต้องมีพื้นฐานผู้บริหารต้องมีใจรักและพอใจจะเป็นตัวขับเคลื่อนองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช ธัญพัฒนกุล (2564) พบว่า บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในทุกด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) ได้แก่ 1) ด้านนิติบัญญัติ 2) ด้านการควบคุมการบริหาร และ 3) ด้านการเป็นตัวแทนของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สมาชิกสภาเทศบาลย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตเทศบาล และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ด้านการปรับเปลี่ยนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงบประมาณได้อย่างคุ้มค่ารวมทั้งมีการวางแผนล่วงหน้าของการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาชุมชนที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ประสิทธิผลการบริหารชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่เกิดจาก ด้านการปรับเปลี่ยน เป็นอันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่าในแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้นจะต้องมีการใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ ทันสมัยและเชื่อถือได้มาช่วยในการติดต่อสื่อสารและมีการสร้างเจตคติที่ดีในอาชีพและการทำงาน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอริยบท 4 กับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ พบว่า หลักอริยบท 4 ส่งผลร่วมกันต่อประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา จะมีประสิทธิภาพสูงสุดได้ก็ต้องโดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่าพุทธบูรณาการ คือ หลักอริยบท 4 เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิษฐ์พล กุลพรม และเสนอ ใจสิทธิ์ (2564) พบว่า ฉันทะ และวิริยะ เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยมีจิตตะ และ วิมังสาเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้การเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้านวิริยะ (ความพากเพียร) ระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$

= 3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มีความมุ่งมั่นในการประเมินสถานการณ์ก่อนปฏิบัติงานตามแผน โดยมุ่งเน้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้เป็นหลัก แสดงให้เห็นว่าด้านวิริยะ (ความพากเพียร) เป็นหลักของการประเมินสถานการณ์ก่อนการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพูนสุข ภูสุข (2559) พบว่าข้าราชการที่มีการศึกษาที่ต่างกันมีประสิทธิผลในการปฏิบัติแตกต่างกันโดยเฉพาะด้านฉันทะ ซึ่งข้าราชการทุกคนต้องเป็นผู้รักงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการเรียนรู้งาน เพิ่มพูนความรู้ความสามารถและมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จเรียบร้อยอยู่เสมอ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ระดับประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มีความจริงจังและมุ่งมั่นในการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงในระยะเวลาที่กำหนด มีความสนใจในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่เป็นนิตยเห็นได้ว่าแสดงให้เห็นว่า ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) เป็นหลักธรรมที่จะส่งผลให้การพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเมธี สิริปญโญ (วังใน) (2564) พบว่า ตามหลักอิทธิบาท 4 มีใจรักและศรัทธาเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ ผลสำเร็จ เต็มใจให้มีความอุสาหะเพื่อต่อสู้กับอุปสรรคเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ และมีพฤติกรรมที่ดี ทั้งภายนอกและภายใน เป็นผู้รอบรู้ทันเหตุการณ์บ้านเมืองเป็นปัจจุบัน

3. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ พบว่ามีบุคลากรน้อยเกินไปในการเข้าไปรับฟังปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของชุมชน การขาดแคลนบุคลากรที่จะให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนทำให้ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาชุมชน มีช่องทางในการให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นน้อยเกินไป มีการจัดสรรงบประมาณไปยังในแต่ละชุมชนยังไม่ทั่วถึง การขาดการประชาสัมพันธ์หรือประชาสัมพันธ์น้อยเกินไปทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วม รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานน้อยเกินไป องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ต้องนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติเพื่อรองรับนโยบายของผู้บริหาร และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแผนยุทธศาสตร์ เพื่อ

แก้ไขปัญหขององค์กรและประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และองค์กรมีการนำข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และองค์กรมีการนำข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ควรจัดระบบการติดตามและประเมินผลที่มีคุณภาพ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเห็นความสำคัญของการติดตามและประเมินผล แล้วนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระศกลวธน์ จิตตปญโญ (วงวิวงษ์) (2563) พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับปานกลาง และด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหนาด อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาคือ ในพื้นที่บางส่วนยังไม่มีทางเชื่อมแถมถนนและไม่สะดวกในการเดินทางช่วงฤดูฝน แนวทางแก้ไขคือ ควรที่จะจัดให้มีโครงการปรับปรุงซ่อมแซมถนนอย่างเร่งด่วน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ปัญหาคือ ประชาชนไม่ได้รับส่งเสริมในการประกอบอาชีพ แนวทางแก้ไขคือ ควรที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพที่สามารถต่อยอดได้ ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ปัญหาคือ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและโทษจากยาเสพติดให้แก่เด็กและเยาวชนภายในชุมชนทุก ๆ เดือนอย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ใหม่

1. หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจ) องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มีความตั้งใจในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา มีการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน 2) ด้านวิริยะ (ความ

พากเพียร) องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มีความมุ่งมั่นในการประเมินสถานการณ์ก่อนปฏิบัติงานตามแผน โดยมุ่งเน้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้เป็นหลัก 3) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มีความจริงใจและมุ่งมั่นในการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงในระยะเวลาที่กำหนด มีความสนใจในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่เป็นนิตย์ 4) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบอย่างเปิดเผย มีการทบทวนผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้แผนที่วางไว้สำเร็จลุล่วงและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

2. ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ 1) ด้านการผลิต องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่สามารถที่จะกำหนดแผนพัฒนาชุมชนได้ตรงต่อความต้องการของชุมชน และดำเนินงานตามแผนได้บรรลุตามแผนที่ได้วางไว้ 2) ด้านประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก 3) ด้านความพึงพอใจ องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ สามารถกำหนดแผนพัฒนาชุมชน และดำเนินงานลุล่วงตามแผนทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง สร้างความพึงพอใจและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนได้เป็นอย่างดีสูง 4) ด้านการปรับเปลี่ยน องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงบประมาณได้อย่างคุ้มค่า รวมทั้งมีการวางแผนล่วงหน้าของการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาชุมชนที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต 5) ด้านการพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มีเป้าหมายในการพัฒนาแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องวางแผนอัตรากำลังภายในหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีการพัฒนาการใช้ทรัพยากรในทุก ๆ ด้านอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ แสดงถึงการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และบุคลากรขององค์การ ที่ทำอย่างเต็มความสามารถและจริงใจ อาศัยองค์ความรู้ที่ได้รวบรวมจากการลงพื้นที่มากำหนดแผนพัฒนาชุมชน เพื่อให้แผนพัฒนาชุมชนที่สร้างขึ้นเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อประชาชน การนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ 5P : MODEL สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ควรที่จะส่งเสริมประเด็นเรื่องการพัฒนาการศึกษาให้กับผู้นำท้องถิ่นได้มีความรู้เกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง มีความพอดีพอประมาณในการบริหารงบประมาณสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้และมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อให้ประชาชนมีองค์ความรู้ในการแสดงความคิดเห็น
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ควรกำหนดการพัฒนากลยุทธ์ผ่านระบบการประชุมระดับผู้นำท้องถิ่นโดยใช้ระบบหมุนเวียนไปตามองค์การส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยการประชาสัมพันธ์ ระบบตัวแทนในรูปของคณะกรรมการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการจัดทำคู่มือในการวางแผนนโยบาย
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ควรมีนโยบายในการกำกับควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ต้องนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติเพื่อรองรับนโยบายของผู้บริหารและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนและนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแผนยุทธศาสตร์ เพื่อแก้ไขปัญหาขององค์กรและประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

5. องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน และองค์กรมีการนำข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน

6. องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ ควรจัดระบบการติดตามและประเมินผลที่มีคุณภาพ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเห็นความสำคัญของการติดตามและประเมินผล แล้วนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธนัชร พรหมมเสนา. (2564). *ประสิทธิผลการบริหารจัดการปัญหาของประชาชนที่มาร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดแพร่*. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิภา ทัดตานนท์. (2563). *ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเมธี สิริปัญญา. (2564). *ภาวะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของผู้ปกครองท้องถิ่นในตำบลป่าเมต อำเภอมือแร จังหวัดแพร่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระศกลวัฒน์ จิตตปัญญา. (2563). *บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาเทศบาลตำบลนาหมาก อำเภอนาหมาก จังหวัดนครพนม*. (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พูนสุข ภูสุข. (2559). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ของข้าราชการฝ่ายอัยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 3(2), 41-52.
- วสิษฐ์พล กุลพรม และเสน่ห์ ใจสิทธิ์. (2564). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานในองค์กรตามหลักอิทธิบาทธรรม. *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธวิถีชุมชนรากฐานชีวิตคนเชิงสังคมล้ำนาในสังคมวิถีใหม่”* (น.710-716). ลำพูน : วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิราข ธัญพัฒนกุล. (2564). *บทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น*. เข้าถึงได้จาก <https://www.phraepao.go.th/main/แผนพัฒนาท้องถิ่น-2/>